

De ritmische beklemming van vroeger

Muziek bepaalt het leven van *Ewa Maria Wagner*. Deze week: Janáček.

Mijn vingers crawlen door de emotiezee van Janáček's *Jenufa*. De golven van de repetitieve loopjes worden steeds dreigender, op en neer drijf ik op de snaren en beland in het tumultueuze operawater. Het is nog flodderen want deze leesrepetitie is zonder koor en solisten maar de Slavische muziektaal van Janáček snijdt nu al in mijn ziel. In de pauze zegt een collega waarmee ik recent Mahlers pianokwintet gerepeteerd heb: „Van Janáček's muziek klopt je hart zeker sneller dan van Mahler?”

Honderd opera's geleden speelde ik Janáček's eerste kwartet in München. Aan mijn Silezische wortels kleefde nog Pools-communistische aarde. Tijdens mijn studie begon de westerse toekomst me uit te lachen toen een Duitse cellist zei dat ik mijn partij met te veel Slavisch dialect speelde. We praten en spelen hier wat ingetogener, voegde hij eraan toe.

Ik heb de partij nog in de kast liggen. Na de orkestrepetitie snel ik naar huis, pak mijn altviool opnieuw uit en ga voorzichtig mijn Slavische muziekdialect onderzoeken. Heb ik dat eigenlijk nog? Ik speel de noten alsof het foto's zijn. Een andere altviool in mijn hand, mijn jonge vingers spe-

---

Door de vele mollen en kruizen in het vierde deel kantelt mijn Slavische karakter

---

len zich door een krom levenspad met veel emotie en ongewild tempo. Ik kijk met mijn oren naar de ritmische beklemming van vroeger, toen mijn voortgang belangrijker was dan muziek.

Mijn strijkstok mist duidelijk de klank van de andere spelers, het is een kwartet,

toch maakt juist hun afwezigheid de raamvertelling over mijn verleden geloofwaardiger, de afzondering is me niet vreemd. En dan komt mijn Slavische *patois* al tevoorschijn in de onheilspellende *ponticelli* van het tweede deel: de innerlijke angst dat ik nooit zou aarden. Het derde deel stelt nog steeds moeilijke vragen over mijn identiteit, maar op een betere altviool stellen de antwoorden me toch gerust, de keuzes van vroeger lijken minder fout.

Door de vele mollen en kruizen in het vierde deel kantelt mijn Slavische karakter en in plaats van muziektwijfels heb ik nu een gezonde dosis Nederlandse fiducia opgedaan. Mijn toekomst van toen gebeurt hier en nu. IJverig vibreer ik de finale *terz* van het kwartet. En mijn hart? Het monokelt mee, Janáček en Mahler zijn talen die ik nu zonder dialect kan spelen.

Ewa Maria Wagner is altvioliste en schrijfster.